

OSSERVATORIO LETTERARIO

*** Ferrara e l'Altrove ***

Magyar nyelvű online melléklet - Supplemento online in lingua ungherese

<http://www.osservatorioletterario.net> - <http://xoomer.virgilio.it/bellelettere/> - <http://www.testvermuzsak.gportal.hu>

Ferrara, 2007. december 16., vasárnap

32 késszúrással ölték meg Brenner János atyát *Ötven esztendeje gyilkolták meg a papi hivatás vértanúját*

A XX. század első éveiben egy édesanya, *Brenner Tóbiás* szombathelyi polgármester felesége, nagyon sokat imádkozott azért, hogy József fiúk, aki kilencedik gyermekként jött a világra 1903-ban, pap legyen. Brenner József azonban nem lett pap, hanem gépészmérnöknek tanult. 26 évesen feleségül vette a felvidéki származású *Wranovich Juliannát*. Házasságukból három fiú született, László, János és József. Mindhárman megkapták a papi hivatás kegyelmét.

A szombathelyi édesanya imáit úgy hallgatta meg Isten, hogy nem az ő gyermeke, hanem annak három fia lett pap – írja Brenner János vértanú családjáról és a mártírpap életútjáról szóló írásában *Horváth István Sándor*, majd így folytatja: – *Brenner János* 1931. december 27-én született Szombathelyen a család régi házában. Bátyja, *László*, akkor már elmúlt egy éves. Jánost a Szent Erzsébet ferences templomban keresztelték meg az év utolsó napján, december 31-én. A család ebbe a templomba járt szentmisére minden vasárnap. A harmadik gyermek 1935-ben született és a *József* nevet kapta a

keresztségben.

Brenner János a Püspöki Iskolának lett a tanulója szülővárosában, *Szombathelyen*. Ebben az időben történt, hogy iskolatársaival együtt előadták *Szent Tarzícusz* vértanúnak, a minisztránsok védőszentjének történetét. János ragaszkodott ahhoz, hogy ő játszhassa Tarzícusz szerepét. Gyermekként még nem gondolta, hogy egyszer órá is ugyanez a sors vár. Évekkel később, fiatal pap volt, amikor egy éjszaka állítólagos beteghez hívták. Útközben megtámadták és megölték. János atya, a magyar Tarzícusz is a szíve fölött vitte az Oltáriszentséget, amikor a beteghez ment, és utolsó erejével védte az Úr Testét, miközben kioltották életét.

„Élek, de már nem én élek, hanem Krisztus él bennem”

1950. augusztus 5-én Brenner János ezt írja lelki naplójába: *„A szerzetesélet feladata kialakítani magunkban Krisztust.”* Ebből kitűnik, hogy világosan látja a papi hivatás lényegét: lemond saját életéről, hogy Jézus élhessen benne. Szent Pál apostol felismerése minden pap számára meghatározó és elérendő cél: *„Élek, de már nem én élek, hanem Krisztus él bennem” (Gal 2,20).*

1950. augusztus 19-én Brenner János 18 társával együtt magára öltötte a novíciusok fehér ruháját. Ekkor kapta az *Anasztáz* szerzetesi nevet. A nyugodt szerzetesi élet nem tartott sokáig. A szerzetesrendeket feloszlatták, s a ciszterciek néhány hét múlva elhagyták Zircet. A szerzetesrendek feloszlata miatt 1950 őszén a ciszterci novíciusok Budapestre kerültek, de előljáróik kérésére szerzetesi hivatásukat titokban tartották.

A rend vezetésének az volt a szándéka, hogy növendékeit illegális körülmények között is felkészítse a szerzetesi életre. A novíciusok családoknál laktak kettesével. Rendszeresen találkoztak, és a rend budapesti tagjai tanították nekik a teológiát. A szerzetesi életre való készülés nehéz időszaka volt ez számukra. A lelki életet természetesen nem hanyagolták el. Naponta jártak szentmisére, de mindig más templomokba. Vigyázniuk kellett, hogy ne vonják magukra a hatóságok figyelmét, mert bármikor letartóztathatták volna őket.

Brenner János az 1950/1951-es tanévben a budapesti *Hittudományi Akadémia* világi hallgatója volt. Nem a Központi Szeminárium lakója, de itt, az egyetemi templom szomszédságában végezhette tanulmányait. Brenner János Anasztáz 1951. augusztus 19-én tette le első szerzetesi fogadalmát, amelyet azonban később már nem volt lehetősége megújítani.

A szerzetesrendek nehéz helyzete miatt a ciszterci rend előjárói az egyházmegyei szemináriumokba irányították a növendékeket, hogy ha már nem lehetnek szerzetesek, egyházmegyei papok legyenek. Így került Brenner János szülővárosába, Szombathelyre és lett az egyházmegye kispapja. *Kovács Sándor* püspök jól ismerte a Brenner családot, ezért örömmel fogadta Jánost, aki a székesegyház melletti szemináriumban folytathatta teológiai tanulmányait és felkészülését a papi szolgálatra.

„Ne hanyagold el magadban a kegyelmet!”

A papok arra kapnak meghívást, hogy Jézus életstílusát megvalósítva láthatóvá tegyék Őt az emberek számára. Az Ő szavát közvetítik az igehirdetésben, az Ő irgalmas és üdvösséget nyújtó cselekedetét ismétlik meg a szentségek, különösen a keresztség és a bűnbocsánat kiszolgáltatásakor és az Ő cselekedetét megismételve változtatják át a kenyeret és a bort az Úr Testévé és Vérévé a szentmisében. A pap Krisztus szeretetét sugározza minden ember felé.

Ennek megvalósítására csak akkor képes valaki, ha már kispap korában, a felkészülés éve alatt és később, egész papi élete folyamán szívesen időzik az Oltáriszentségben jelenlévő Jézus közelében. *„Ne hanyagold el magadban a kegyelmet!”* (1Tim 4,14) – szól Szent Pál apostol figyelmeztetése Timóteushoz és hozzánk. Figyelj Jézusra! Hallgasd meg Őt! Ő legyen életed középpontja! Ha rá figyelünk, napról napra növekszik bennünk a kegyelem. Csak akkor vagyunk képesek legyőzni a mindennapi nehézségeket, ha nem csak a magunk emberi erejében bízunk, hanem együttműködünk az isteni kegyelemmel. Az Oltáriszentségben megtaláljuk életünk és hivatásunk forrását és csúcsát, Jézus Krisztust. Az Eucharisziában rejlő és belőle áradó szeretet lelki energiával tölt el minket, és megerősít abban, hogy hivatásunkhoz hűségesek maradjunk.

Ebben az időben odahaza Szombathelyen az édesapának szóvá tették a munkahelyén: miért engedi, hogy két fia pap legyen. Brenner József, aki szívből örült fiai hivatásának, mosolyogva javította ki a kérdezőt: *„Nem kettő, hanem már három fiam készül a papságra!”*

Brenner Jánost 1954. december 12-én megyéspüspöke diakónussá szentelte Szombathelyen. A szemináriumi tanulmányokból ekkor már csak fél év volt hátra. A papszentelés előtti jellemzésben az előjárók az *„egyik legtehetségesebb növendéknek”* nevezték, akinek kiforrott egyénisége és magatartása paphoz illő. Bátran állítják róla, hogy kiválóan felkészült a papságra és mindenütt megállja a helyét. A tanulmányok befejezését követően Brenner Jánost Kovács Sándor püspök 1955. június 19-én pappá szentelte a Szombathelyi Székesegyházban.

A felkészülést követően elkezdődött a lelkipásztori munka. A felszentelt pap pásztori feladata, hogy megjelenítse Krisztust, aki *„nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon”* (Mk 10,45).

Brenner János a papszentelést követően egy héttel, 1955. június 26-án mutatta be első szentmiséjét a szombathelyi *Szent Norbert*-templomban. Bátyja, László már szintén felszentelt papként, öccse, József pedig kispapként vett részt az újmisében. A prédikációt *Winkler József* teológiai tanár mondta. A mise szerény, de felemelő volt. Ebben az időben a család annyira szegényen élt, hogy – Brenner József elmondása szerint – édesanyjuknak nem jutott pénz új ruhára. Az újmisében ebéd szintén szerény körülmények között zajlott a családi házában.

„Az Isten-szeretőknek minden a javukra válik”

A szentelendők a papszentelés előtt újmisében jelmondatot választanak a szentírásból, amely személyes hivatásuk célját a legjobban összefoglalja. János atya *Szent Pál* apostol rómaiakhoz írt leveléből a következő idézetet választotta: *„Az Isten-szeretőknek minden a javukra válik”* (Róm 8,28).

Brenner János 1955. augusztus 17-én kapta meg első, s egyben utolsó diszpozícióját, amelyben Kovács Sándor püspök a magyar-osztrák határ melletti *Rábakethelyre* helyezte káplánnak. János atya szeptember 1-jén kezdte meg kápláni munkáját *dr. Kozma Ferenc* plébános mellett, akivel rövid időn belül nagyon jó kapcsolatot alakított ki a hívek örömeire. A plébániához négy filiális község tartozott: *Farkasfa, Magyarlak, Máriaújfalu* és *Zsida*, amelyekbe a plébános, illetve a káplán felváltva jártak misézni.

Rövid kápláni éve alatt a fiatal pap különösen is megszerette Zsidát, ahová a falu iskolakápolnájába járt misézni és hittant tanítani a gyerekeknek. Mindig pontosan érkezett és felkészülten tanított.

Brenner János atya nagyon lelkiismeretesen végezte lelkipásztori feladatait. A hívek elmondása szerint a hittanórákat és a szentmiséket pontosan kezdte, és megragadóan prédikált. A lelkipásztori munka fontos része volt a betegellátás, azaz a betegek gyóntatása, áldoztatása és szükség esetén a betegek szentségének feladása. János atya szívesen vállalta ezt a feladatot is, s ha hívták, azonnal indult, hogy elvigye az Úr Szent Testét a betegeknek a szomszédos falvakba, többek között Magyarlakra is, amely szintén a Rábakethelyi plébániához tartozott. A hívek hamar megismerhették szolgálatkészségét e területen, ezért nem véletlen, hogy későbbi gyilkosai éppen azt tervelték ki, hogy éjszaka egy beteghez hívják, s amikor egyedül megy, akkor útközben könnyen megtámadhatják.

A szenvedők, a betegek és haldoklók hatékony segítése minden keresztény kötelessége.

*A betegekkel való önzetlen törődés
a felebaráti szeretet egyik legszebb megnyilvánulása*

Az egyházi iskolák államosítását, majd a szerzetesrendek betiltását követően tovább folytatódtak a különféle támadások az Egyház és a papság ellen. Az 1956-os forradalom utáni megtorlás időszakában sok papot bebörtönöztek vagy halálra ítélték, másokat megfélemlítettek vagy lehetetlenné tették, hogy papi feladataikat végezhessék. A papság tisztában volt azzal, hogy élete veszélyben forog, ha nem engedelmeskedik az állami hatóságoknak. Sokan mégis tudatosan vállalták a veszélyt és továbbra is foglalkoztak a gyermekekkel és a fiatalokkal.

Brenner János is azok közé tartozott, akit nem lehetett megfélemlíteni. Azoknak, akik ellenséges érzülettel tekintettek a papokra, nem tetszett a fiatal káplán lelkes és buzgó tevékenysége. Rossz szemmel nézték, hogy maga köré gyűjtötte a gyermekeket, foglalkozott a fiatalokkal és nevelte a ministránsokat.

János atya a kezdeti időben kerékpárral járt ki a falvakba Rábakethelyről. Később sikerült szert tennie egy motorkerékpárra, s ettől kezdve könnyebben tudta végezni feladatait. Az egyház ellenségeinek azonban nem tetszett, hogy a fiatal pap motorral járja a falvakat. Egy őszi estén az atya motorkerékpárjával hajtott hazafelé Farkasfáról, amikor az erdő szélén ismeretlen személyek hatalmas farönköket hajigáltak elé az útra abban a reményben, hogy balesetet szenved. Ő azonban olyan ügyesen manőverezett, hogy kikerülte a farönköket és sikerült épségben hazaérnie. A plébánián csak ennyit mondott az eset után: „*Na, kievickéltem. Nem volt szerencsénk!*”

Az utolsó szentmise, az utolsó vacsora

Brenner János 1957. december 14-én, advent 3. vasárnapja előtti szombaton mutatta be utolsó szentmiséjét a Szent Péter és Pál apostolok tiszteletére felszentelt kápolnában *Máriaújfaluban*. Ezen a szentmisén olvasta fel életében utoljára az Evangéliumot, ekkor változtatta át utoljára a kenyeret és a bort Jézus Testévé és Vérévé, s a mise végén utoljára emelte fel karját, hogy Isten áldását adja a jelenlévőkre. A Máriaújfaluban mondott szentmiséjén János atya utoljára ismételte el életében Jézusnak a nagycsütörtöki utolsó vacsorán mondott szavait: „*Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!*” (Lk 22,19).

1957. december 14-én Kozma Ferenc plébános Farkasfára ment, hogy a karácsony előtti gyóntatásokat elvégezze. Brenner János egyedül maradt a rábakethelyi plébánián. Éjfél körül egy 17 éves fiú azzal az ürüggyel zörgette fel a káplánt, hogy a nagybátyja, aki a szomszéd faluban Zsidán lakik, súlyos beteg. János atya rögtön magára öltötte a karinget és a stólát, a templomban magához vette az Oltárszentséget valamint a betegek olaját, és azonnal indult az állítólagos beteghez. A fiút hazaküldte, s ő a dombon át, a legrövidebb úton indult el az éjszakában.

32 késszúrással ölték meg Brenner János atyát

A templomtól néhány száz méterre ismeretlen személyek megtámadták. Ő védekezett és többször megpróbált elmenekülni támadóitól, de azok utána eredtek és újból elkapták. Hivatástudatára jellemző, hogy végül annak a háznak a közelében tudták elfogni, ahová a betegnek mondott emberhez ment. A máig ismeretlen tettesek 1957. december 15-ére virradóra 32 késszúrással ölték meg Brenner János atyát Zsida község határában – tudhatjuk meg Horváth István Sándor atya tényfeltáró írásából.

Soós Viktor Attila és Császár István Tarziciusz című könyvében a következőképp írja le az aznapi eseményeket: Brenner János 1957. december 14-én, szombaton reggel mutatta be élete utolsó szentmiséjét Máriaújfaluban. A farkasfai filiában karácsony előtti gyóntatást hirdettek 1957. december 14-ére. A plébános dr. Kozma Ferenc ebéd után busszal szándékozott eljutni Farkasfára. Miután a buszmegállóba megérkezett a menetrendszerinti járat, a vezető így kiáltott rá a felszállni készülő plébánosra: – Vén csuhás, menj gyalog, a busz megtelt, nem férsz fel rá. A történések után Kozma Ferenc visszament a plébániára, gumicsizmát

húzott és az erdőn keresztül gyalog indult el a mintegy 10 km-re levő faluba. A gyóntatás befejezése után az éjszakát az egyik családnál töltötte, mivel másnap ő mondta a szentmisét.

A káplán atya otthon tartózkodott. Estefelé Málcsi néni a házvezetőnő is elköszönt tőle, mivel a faluban, saját házában lakott. Búcsúzáskor ezt kérdezte: – Na tisztelendő úr, most nem fog félni? Egyedül marad. Ezt felelte a fiatal káplán: – Óh, Amál néni, mitől félnék?

Szemtanúk elmondása szerint, ezen a december 14-i szombaton nagy jövés-menés volt *Szentgotthárdon*. A tanácstagok részére baráti estet rendeztek, és ezzel egyidőben volt a rendőrségi bál is. A rábakethelyi sírásó, miközben a másnapi fiatal halott temetésére készítette a sírhelyet, bőrkabátosok egy csoportját látta a templom és a temető körül.

A rábakethelyi hívek vasárnap reggel a 1/2 8-as misére mentek, azonban a templom zárva volt és nem találták egyik papot sem. Az egyik ministráns fiút leküldték a plébániára. Ő zörgetett, de senki nem nyitott ajtót. Arra gondoltak, talán beteghez hívhatták el. Miközben másodszor is lement a fiú a plébániára, Málcsi nénit a házvezetőnőt, már ott találta. A falon vérnyomokat találtak, és látták, hogy a káplán atya ágya üres, de nincs bevetve.

Ezzel egyidőben mondta a szentmisét Kozma Ferenc Farkasfán. Mise közben elhívták az oltártól. Néhány szót váltott az illetővel, majd folytatta tovább a szentmisét. Kozma Ferenc megrendült arcán látni lehetett, hogy valami kivételes esemény történhetett, hiszen a pap az oltárt nem hagyhatta el. Miután a misét befejezte, megrendülten hozta a hívek tudomására, hogy mi történt az éjszaka: – Brenner János káplánt meggyilkolták. Mind a mai napig nem tudjuk, mi is történt pontosan ezen az éjjelen a plébánián, és hogyan követték el a gyilkosságot.

Amit Soós Viktor Attila és Császsár István könyvéből tudunk: – Éjfél körül egy tizenhét éves fiatalember, *Kóczán Tibor* zörgetett be a plébániára. A káplán kinézett szobája ablakán, és beengedte, mert ismerte a fiút, aki korábban ministráns volt. Tibor elmondta jövetelének okát, hogy nagybátyja súlyos beteg, szentségekkel kellene ellátni. Felöltözött, magára vette a karinget és a stólát, majd a télikabátját. Ezután együtt fölmentek a templomba, ahol a betegek olaját és az Oltáriszentséget burzába helyezte és a nyakába akasztotta.

Miután kijöttek a templomból János atya ezt kérdezte a fiútól: – Nagyon rosszul van a nagybácsi? Sürgős a betegellátás? Tibor csak ennyit felelt: – Igen. Mire János atya: – Akkor menjünk a gyalogösvényen, hogy minél előbb odaérjünk. A káplán a rövidebb úton, a dombháton keresztül indult el Zsidára. Magával vitt még egy rúd-elemlámpát is, amivel világított a sötétben. Tibor azzal az indokkal, hogy késő van és otthon már várják, elköszönt a káplán atyától, aki ismerte a helyet ahová hívták.

„Ne bántsatok! Istenem segíts!”

Brenner János káplán megfulladt az átvágott torkán megakadt vértől

Az erdő szélén már várták és rátámadtak. Megpróbált elmenekülni, Zsida felé rohant. A támadók többen voltak, a vetésben két férfi és egy női cipősarok nyomát látták a hívek.

A faluban, a kivérzés helyéhez közel, kiáltásokat hallottak, majd ilyen szavakat: – Vigyázzatok arra fut...! – Ne bántsatok! Istenem segíts! Az áldozat a rúd-elemlámpájával védekezett. Miután leütötték a szemüvegét, nehezen tudott tájékozódni, mivel elég erős dioptriás szemüveget viselt. A rúd-elemlámpát a támadók megszerezték, és ezzel többször fejbe verték az áldozatot, és 32 késszúrással megsebesítették. A védekezés azért is volt nehezebb, mivel Brenner János nem csak az életét védte, hanem bal kezét az Oltáriszentség fölé helyezte, így óvta azt. A káplán atya valójában nem a késszúrárokba halt bele, hanem ennek következményeként, rengeteg vért vesztett, megfulladt az átvágott torkán megakadt vértől.

Támadói a még élő káplánt lábánál fogva húzták a tett helyszínéhez közeli Somfalvi-ház mögé. Az volt a szándékuk, hogy beledobják az ott lévő szárazkútba. Azonban a kutyák hangos ugatására a ház lakói felébredtek és villanyt gyújtottak. A gyilkosok megijedtek és a szemben levő domb felé menekültek.

Somfalvi Sándorné és lánya, *Somfalvi Katalin*, miután elcsendesedett a környék, előmerészkedtek házukból, és a földön fekvő alakban felismerték Brenner János káplánjukat, aki erősen vérzett. Mivel a kés a légsövét is átvágta, ezért erősen hörgött. Somfalvi Sándor Szentgotthárdra ment kerékpáron, értesítette a rendőrséget. *Dr. Hantos László* ügyeletes orvost a rendőrség hívta, és egy nyomozó kísérte a helyszínre. Mire az orvos kiért, már csak a bekövetkezett halált állapíthatta meg.

A szentgotthárdi plébános, *Farkas Imre* fél nyolckor érkezhett a helyszínre. Feladta a szentkenetet, annak, aki maga is e szentség feladására indult. Az Oltáriszentség a hosszas küzdelem, vonszolás ellenére még mindig a halott nyakában volt. Brenner János úgy halt meg, hogy bal keze az Oltáriszentség fölött nyugodott a bal mellén, így védve azt.

Legutoljára a rendőrség érkezett meg a helyszínre. A késéssel kapcsolatban arra hivatkoztak, hogy disznótoros vacsorán vettek részt. Egy szolgálatát teljesítő rendőr őrizte a holttestet. Több órán keresztül nem történt semmilyen vizsgálat, nem kezdődött el a nyomozás. Az ez idő alatt leesett hó és ónos eső eltüntette a nyomokat.

Brenner János ifjú korában

A boncolás után, a szentgotthárdi temető halottasházába vitték a holttestet, amit szigorúan lezártak és őriztek. A halottasházat őrzők lelki világát mutatja, hogy a holttest két napig teljesen meztelenül feküdt, míg egy jobb érzésű elvtárs le nem takarta egy lepedővel – írja Soós Viktor és Császár István közös könyvükben.

Eddig tart a kommunista diktatúra egyik pap-áldozatának tragikus mártír-halála. Ötven év elteltével ma is homály fedi az elkövető gyilkosok neveit. Csak annyit tudunk: két gyilkos férfi és egy gyilkos nő lábnyomát temette be a hó... Vajon élnek-e még a gyilkosok?

1999-ben megkezdődött Brenner János boldoggá avatásának egyházi eljárása

A gyilkosságot követően évekig tartott a nyomozás. Több személyt elítéltek, majd felmentettek. A nyomozás során az embereket megfélemlítették, de tiszteletének terjedését a hatóságok nem tudták megakadályozni. Sokan a kezdetektől fogva vértanúként tisztelik János atyát, hiszen papi hivatásának teljesítése közben, keresztény hitéért ölték meg. 1999-ben megkezdődött Brenner János *boldoggá avatásának* egyházi eljárása, amely napjainkban is folyamatban van.

S mivel hivatásának teljesítése közben érte a halál, ezért a papi hivatás vértanúja. János atya nem csak magát védte, hanem az Oltáriszentséget is. A szíve fölött vitte az Urat, s utolsó erejével Őt védelmezte. Ezért az Oltáriszentség vértanújának is nevezhetjük – vallja ma élő paptársa *Horváth István Sándor*.

Brenner János lelki üdvéért 1957. december 18-án a szombathelyi ferences templomban mutattak be engesztelő szentmisét. A temetési szertartást aznap délután Kovács Sándor püspök végezte a *Szent Kvirin*-templomban, amelynek kriptájában helyezték örök nyugalomra. Kilencven pap és sok száz hívő vett részt a temetési szertartáson, hogy osztozzon a szülők és testvérek fájalmában. Sírján újmiséis jelmondata olvasható: „Az Isten-szeretőknek minden a javukra válik”.

Frigyesy Ágnes